

pm

Nya bestämmelser om lex Sarah inom hela socialtjänsten införs den 1 juli 2011 (14 kap. 4 § SoL, 24 c § LSS)

Den 1 juli 2011 införs nya bestämmelser om lex Sarah i socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Förändringarna syftar till att säkerställa att personer som är i behov av socialtjänstens insatser ska få dessa med god kvalitet. Fel, brister och missförhållanden ska så långt möjligt förebyggas och, om de ändå inträffar, åtgärdas så snabbt som möjligt. Lex Sarah gäller idag inom omsorger för äldre och personer med funktionshinder enligt SoL samt i verksamhet enligt LSS. Den 1 juli 2011 utvidgas lex Sarah till att gälla inom hela socialtjänsten inklusive verksamhet vid Statens Institutionsstyrelse (SiS).

Förändringarna innebär bland annat att personalen får en skyldighet att rapportera missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden. Den som ansvarar för verksamheten blir skyldig att anmäla alla allvarliga missförhållanden eller påtaglig risk för allvarliga missförhållanden till Socialstyrelsen.

För mer information om de nya bestämmelserna, se bilaga.

Förberedelser inför att nya lex Sarah träder i kraft

I Socialstyrelsens Meddelandeblad nr 4/2011 Nya bestämmelser om lex Sarah den 1 juli 2011 (Maj 2011) ges information om de nya bestämmelserna. Meddelandebladet skickas även ut till samtliga huvudmän för utförare i enskild regi. Socialstyrelsens nya föreskrifter och allmänna råd väntas vara klara under juni månad. En arbetsgrupp med representanter från socialförvaltningen, äldreförvaltningen och stadsledningskontorets juridiska avdelning håller på att ta fram ett förslag till gemensamma riktlinjer för staden. I avvaktan på

kommunfullmäktiges beslut om riktlinjer behöver stadsdelsnämnderna, socialnämnden och äldre- och barnnämnden utarbeta preliminära rutiner för lex Sarah.

Som stöd för nämndernas arbete med lex Sarah kommer staden att ta fram blanketter för rapportering, som skickas ut före den 1 juli till ansvariga enligt sändlistan i detta PM. För anmälan av allvarliga missförhållanden eller påtaglig risk för allvarliga missförhållanden till Socialstyrelsen ska Socialstyrelsens blankett användas.

Vad behöver ansvariga nämnder göra inför förändringarna?

Varje nämnd ska ta fram preliminära rutiner för lex Sarah. För information om vad rutinerna ska innehålla hänvisas till Socialstyrelsens kommande föreskrifter och allmänna råd. Observera att rutinerna behöver förtydliga hur verksamheter i enskild regi ska informera om rapporter till berörd nämnd. När riktlinjerna är klara behöver stadsdelsnämnderna, socialnämnden och äldre- och barnnämnden anpassa sina preliminära rutiner för lex Sarah så att de följer stadens riktlinjer.

Varje nämnd ska utse en eller flera lex Sarah-ansvariga personer som bland annat ansvarar för att ta emot rapporter om missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden.

De ansvariga ska dels ta emot rapporter från utförare i nämndens egen regi, dels ta emot information om rapporter från yrkesmässigt enskilt bedriven verksamhet* samt information om rapporter från egen regi i annan nämnd.

En rekommendation är att utse en lex Sarah-ansvarig person för varje verksamhetsområde med ansvar att hantera inkomna rapporter. Det är viktigt att dessa personer har kunskap och befogenheter att omedelbart vidta de nödvändiga åtgärder som situationen kräver.

Till detta PM bifogas en mall för tjänsteutlåtande med förslag till beslut om att utse ansvariga för att ta emot rapporter om missförhållanden enligt lex Sarah (bilaga).

*Med yrkesmässigt enskilt bedriven verksamhet avses här även frivilligorganisationer som genomför beslutade insatser och bedriver en verksamhet på uppdrag av kommunen mot ersättning.

Rapporter och information om rapporter

Olika typer av rapporter om missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden kan inkomma till den ansvariga:

- *Rapporter från verksamhet i nämndens egen regi*

Rapporten lämnas till ansvarig i berörd nämnd, dvs. den nämnd som bedriver verksamheten.

- *Information om rapporter från verksamhet i enskild regi*

Information om rapporter som mottagits av ansvarig i verksamheten lämnas till berörd nämnd, dvs. den nämnd som beslutat om insatsen för den enskilde.

- *Information om rapporter från entreprenad*

Information om rapporter som mottagits av ansvarig i verksamheten lämnas till berörd nämnd, dvs. den nämnd som beslutat om insatsen för den enskilde.

- *Information om rapporter från egen regi i annan nämnd*

Information om rapporter som mottagits av den nämnd som bedriver verksamheten bör lämnas till den nämnd som beslutat om insatsen för den enskilde.

Utbildning

Staden kommer under hösten 2011 att erbjuda en utbildning om de nya bestämmelserna med utgångspunkt från Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Fyra utbildningstillfällen genomförs den 27 och den 28 september. Inbjudan skickas ut före sommaren.

Utbildningen kommer att vända sig till stadens berörda enhetschefer inom individ och familj (inkl. försörjningsstöd), äldreomsorg och funktionsnedsättning samt till avdelningschefer och den eller de personer som varje nämnd har utsett att hantera inkomna rapporter om missförhållanden mm. Stadsdelsförvaltningarna, socialförvaltningen och äldreförvaltningen ansvarar själva för att informera all berörd personal om lex Sarah. Ett utbildningsmaterial i PowerPoint tas fram av riktlinjearbetsgruppen som stöd.

Utbildningsmaterialet kommer även att anpassas till en version som kan erbjudas entreprenader och verksamheter i enskild regi.

Mer information

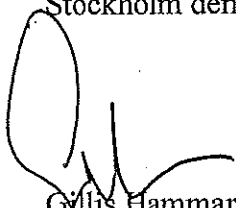
Information kommer att läggas ut på stadens intranät.

För mer information:

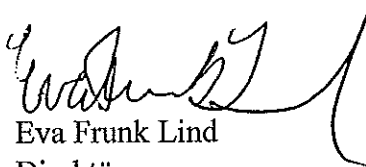
Regeringens proposition 2009/10:131 Lex Sarah och Socialtjänsten – förslag om vissa förändringar <http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/14/13/69/2eac0532.pdf>

Socialstyrelsens Meddelandeblad nr 4/2011 "Nya bestämmelser om lex Sarah den 1 juli 2011", maj 2011
<http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/18327/2011-5-10.pdf>

Stockholm den 16 maj 2011

Gyllis Hammar
Direktör
Socialförvaltningen

Eva Frunk Lind
Direktör
Äldreförvaltningen

Bilagor

Bakgrund

Mall för tjänsteutlåtande med förslag till beslut om att utse ansvariga för att ta emot rapporter enligt lex Sarah

Sändlista

Förvaltningschefer i stadsdelsförvaltningar, socialförvaltningen och äldreförvaltningen

Berörda avdelningschefer

Berörda enhetschefer inom individ och familj (inkl. försörjningsstöd), äldreomsorg och funktionsnedsättning

Bilaga. Vad innebär de nya bestämmelserna och hur skiljer de sig från de gamla?

Nuvarande Lex Sarah innehåller utöver anmälningsskyldigheten också en skyldighet att vaka över att enskilda får god omvårdnad, gott stöd och god service samt lever under trygga förhållanden. Vakandeplikten ersätts den 1 juli 2011 med en skyldighet att *medverka till god kvalitet*, vilket tydligare beskriver det ansvar som vilar på den som fullgör uppgifter inom socialtjänsten, vid SiS och enligt LSS. Det systematiska kvalitetsarbetet är utgångspunkten för att förhindra missförhållanden. I ledningssystemet för kvalitet i verksamheten ska det därför finnas rutiner för att förebygga och hantera fel och brister i verksamheten innan de blir missförhållanden.

Dagens anmälningsskyldighet enligt Lex Sarah omfattar endast allvarliga missförhållanden. För att skyldigheten ska kunna fungera som ett led i kvalitetsutveckling måste arbetsgivaren få kännedom om *alla* missförhållanden. De nya bestämmelserna innebär att den personal m.fl. som fullgör uppgifter inom socialtjänsten, vid SiS och enligt LSS ska vara skyldig att *rapportera* såväl missförhållanden som påtaglig risk för missförhållanden.

Personalen behöver inte längre överväga allvarligheten i ett missförhållande. Det blir istället arbetsgivarens - ansvarig nämnd, SiS ledning eller den som bedriver yrkesmässig enskild verksamhet - sak att utreda. Även *påtagliga risker* för missförhållanden behöver komma till nämndens respektive den som bedriver den enskilda verksamhetens kännedom. Den som för nämndens respektive den enskilda verksamhetens räkning tar emot rapporter om missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden ska vara skyldig att informera personal m.fl. om skyldigheten att medverka till god kvalitet och att rapportera missförhållanden. *Ett missförhållande, eller en påtaglig risk för ett missförhållande, ska dokumenteras, utredas och avhjälpas respektive undanröjas utan dröjsmål.* Ansvaret för detta ligger på berörd nämnd, SiS ledning och den som yrkesmässigt bedriver enskild verksamhet.

Nya Lex Sarah innebär att *alla* allvarliga missförhållanden eller påtaglig risk för allvarliga missförhållanden ska anmälas till Socialstyrelsen. Idag ska endast sådana allvarliga missförhållanden som inte kan åtgärdas utan dröjsmål anmälas till Socialstyrelsen. Med de nya bestämmelserna blir det möjligt att få nationell kunskap och överblick över de faktorer som skapar allvarliga missförhållanden. Den som bedriver *yrkesmässig enskild verksamhet* ska informera den nämnd som har beslutat om insatsen om inkomna rapporter om missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden samt om anmälningar till Socialstyrelsen om allvarliga missförhållanden eller påtaglig risk för allvarliga missförhållanden.